Ч. 56 (14.304). Львів, четвер 12. березня 1936. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504.060, 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

У Льондоні вирішать становище до Німеччини.

ПОЗИЦІЯ „ЛЬОКАРНЕНСЬКИХ ДЕРЖАВ" НА ПАРИСЬКИХ НАРАДАХ.

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. Нарада представників держав, що підписали льокарненський договір, відбулася вчора передполуднем у міністерстві закорд. справ і тревала 3 години. Французькою делеґацією проводив мін. Флянден, англійською — мін. Іден, бельгійською — премієр ван Зелянд, італійською — амб. Черутті. Отвираючи наради, **мін. Флянден заявив, що завданням конференції є обмін інформацій та поглядів; ніяких рішень не буде до сесії ради Ліґи Націй.** Він виложив французьку тезу — цю саму, що у парляменті. Також і ван Зелянд домагався пристосування постанов льокарненського договору про поміч; становище **Бельгії** є посередне між французьким та англійським. **Англійська** делеґація не заявила свого становища, італійська обмежилась до ролі обсерватора. Припускають, що Італія виважеться зі зобовязань, яких піднялася у Льокарно; її становище булоб неміле на випадок протинімецьких санкцій. Тому французька диплòматія вяже німецьку справу з абісинською.

НАРАДИ ПЕРЕНЕСЛИ ДО ЛЬОНДОНУ

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. На другій, вечірній, **нараді рішили продовжувати наради в четвер у Льондоні.** Урядовий комунікат, що це стверджує, повідомляє також, що **британський уряд запропонував предсідникові Ліґи Націй скликати засідання Ради Ліґи до Льондону, після нарад „льокарненських держав".** Міністер Фляндеи виїде в четвер до Льондону; Бельгію заступатиме там премієр Ван Зелянд, Італію — амб. Ґранді. З тієї причини засідання комітету 13-ьох знову відложили — відбудеться воно у Женеві щойно після льондонської сесії Ради Ліґи.

ЧОМУ?

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. Ініціятиву до перенесення нарад до Льондону дала виключно британська делеґація з ось-якої причини: Фляндеи поставив як передумовину переговорів з Берліном евакуацію німецьких військ з Надренії; Іден не міг заняти до його домагань становища, бо через це був би переступив повновласти, які дістав від свого уряду і наразився би на дезавуацію, як недавно його попередник Гор за те, що приняв париські пропозиції. Щоб цього оминути, хоче він підчас нарад постійно мати змогу порозуміватися зі своїм урядом. **Перенесення нарад до Льондону вказує з одної сторони на вагу ситуації, з другої — на збільшення британської відповідальности за долю Европи.** Можливо, що на перенесення нарад до Льондону вплинув і такий мотив: Німеччина ледви чи погодилась би вислати делеґацію до Женеви; до Льондону вислалаб радше, тимбільше, що моглаб це зробити під покришкою нарад з британським урядом у справі морського договору.

ВІДГУК У НІМЕЧЧИНІ

Нагле вирішення париської наради представників держав, що підписали льокарнський договір, відложити засідання ради Ліґи Націй та перенести його до Льондону приняли в Берліні з вдоволенням. Німецькі політичні круги всетаки переконані, що положення дальше незвичайно поважне.

„Дайтше Альґемайне Цайтунг" виясню́є, що німці завдали смертельний удар духові Версалю і прочистили **шлях для правдивого мира.** Берлинська „Ґерманія" пише, що роля обсерватора, яку приняла на себе Англія і корисна і небезпечна. Підкреслюючи значіння німецької пропозиції повороту до Ліґи Націй „Ґерманія" пише: „Англія ділала би проти всіх своїх традицій, якщо не вчинила би всього, щоб увести Францію на шлях розсудку. Офіційний „Фелькішер Беобахтер" заявляє, що **Німеччина домагається лише зміни „нелюдського диктату" та щоб відділити договір Ліґи Націй від ідеї версайського договору,** бо саме з цієї причини в нинішніх умовинах женевська дискусія над ревізією може покінчитися тільки „версайськими помилками". Промови мін. Ідена називає „Фелькішер Беобахтер" спокійними і розважними.

НОВЕ НАРУШЕННЯ ДОГОВОРІВ?

ПРАГА, 11. 3. ПАТ. З Берліна доходять вістки, що німецький уряд думає знести умiжнароднення рік Ельби та Одри.

„За майбутнє мира в Европі".

НОВА ЗАЯВА ФРАНЦУСЬКОГО УРЯДУ

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. Вчора пополудні премієр Сарро зложив у палаті послів заяву уряду до недавніх потягнень Німеччини; мін. Фляндеи повторив її у сенаті. Покликуючись на опінію інш. льокарнських держав, франц. уряд відкидає німецькі закиди, буцімто пакт зі СССР не давався погодити з Льокарном та заявляє, що цей пакт не є спрямований проти Німеччини. Всякі закиди міг Берлін висунути перед гаський трибунал. **Нарушуючи демілітаризацію Надренії, Німеччина ослаблює безпеку Франції та ставить під питайний знак будуччину мира в Европі.** Франція не хоче вертатися на шлях військових союзів і приспішених зброєнь, бо тоді видав би війну той, хто до неї ліпше приготований. **Франція віддасть свої сили до розпорядження Ліґи Націй виключно на те, щоб не допустити до катастрофи для европейської цивілізації. Робимо це під умовиною, що всі члени Ліґи нас піддержать.** Тому що Гітлер звернувся безпосередньо до французького народу, і ми **взиваємо німецький нарід застановитися над відповідальністю, яку бере на себе супроти історії. Ми ніколи не хотіли й не хотітимемо нарушувати свободу й честь німецького народу.** Ми не хочемо трактувати німецького народу гірше, ніж інші народи. Ми згідні з німецьким урядом у тому, що **французький нарід не мав би ніяких користей з нужди німецького народу.** Ми згідні співпрацювати у вишукуванні засобів, що запевнилиб істнування 66-міліоновій німецькій нації, яка — як сказав Гітлер — живе на західній землі. Але питаємо: **Чи шлях до цього веде через обсадження здемілітаризованої смуги? Франція не може переговорювати з Німеччиною, доки вона не пошанує міжнародного права.**

Свою промову закінчив Сарро закликом до французького народу:

„Зачинається гра за майбутнє мира в Европі. Франція вірна своїм традиціям, мусить однодушно станути в акції, що її веде в обороні мира".

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. Тутешня преса підмічує, **що вчорашня промова Сарро куди лагідніша від першої.**

ФРАНЦІЯ ГОТОВА ДО УСТУПОК?

ЛЬОНДОН, 11. 3. ПАТ. Як подають з офіціяльних кругів, мінімум, на яке Франція моглаб погодитися, булоб ось яке: Німецький уряд мусів би підписати договір, ґарантований Великою Британією та Італією, у якому зобовязався би не будувати фортифікацій у смузі, яка до тепер була здемілітаризована. Новітні змоторизовані війська — мовляв — посуваються так скоро, що сама присутність залог у Надренії маловажна; а всеодно армія неоперта на фортифікації, безсила.

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. „Евр" твердить, що англійський уряд запитав французького, чи він погодився би на такі умовини, якщоб Німеччина пішла ще і на інші уступки, як поворот до Ліґи Націй або повітряний пакт.

„Совітські козаки".

Львів, 11. березня 1936.

Гумористика тих двох слів поруч себе — походить із того невичерпаного джерела гумору, яким є совітська дійсність та взагалі ввесь московський большевизм. „Совітські козаки" — це такий самий парадокс, як п. Літвінов у Женеві, як червона армія у ролі ґаранта французького імперіялізму, як титули „червоних маршалів", як військові ступні, як ноти у школах і мундури для урядовців. Це вся та дивовижа, на яку складається большевицька фразеольогічна тромтадрація, що викликає все те, що було перед жовтневою революцією, — поруч із щораз більшою здорацією всіх старорежімних реквізитів. Почалося, як відомо, від приверення права громадянства вислову „родіна" (батьківщина) і „патріот": це було в часі найбільшої небезпеки війни з Японією з приводу манджурської експедиції та ліквідації совітських впливів і совітської власности у далеко-східній залізниці. В обличчі загроженої територіяльної цілости Совітів до російського партіотизму признавалися однаково — Мілюков що й Сталін. Швидкою ходою пішло освідомлювання спантеличених большевицьких низів, що раз вони російські патріоти, то й повинні підчинюватись усьому, чого вимагає російський патріотизм, якому перечать різні пережитки й пересуди із першого десятиліття червоної революції. Дійшло врешті до того, що сьогодні наложено намордник на тих совітських письменників, які ще недавно були у найбільших ласках совітської верхівки, які паплюжили „гнилий захід" та заганяли до могили Хвильових за їх поклики до спільноти з західною культурою. Від погрожування всій Европі революцією, що її понесуть на своїх баґнетах червоні вояки, — докотився большевизм до наслідування Петра I. у пропаґанді „західництва", при чому те західництво у практичній совітській інтерпретації виглядає в той спосіб, що постепенно воскрешається всі зовнішні познаки передреволюційної царської Росії, з тією, очевидно, ріжницею, що царська охрана у порівнанні з ҐПУ це була дитиняча забавка, та що добробут з часів Романових у порівнанні з нуждою часів Сталіна був недосяжним сьогодні раєм.

„Совітські козаки", це останній подвиг новородженої „ґенеральної лінії" Сталіна. Та „ґенеральна лінія" така закарлючна, що коли ще недавно кубанця чи донця, якого схоплено у козацькому мундурі та який гордо признавався, що він „козак" — розстрілювали, а нині кубанців і донців зодягають у парадні мундури, шиті по старих історичних зразках, складають із них „делеґації", возять на показ до Москви і розписуються на передових місцях у „Правді" та „Ізвєстіях" про такі чудові питомеhности козаків, як дисципліна, відвага і рішучість, — передані сьогодні до скарбниці... червоної армії. Коротко кажучи: совітська влада реституує тепер козацьку кінноту, вважаючи, що населення Дону, Кубані й Тереку піде на гачок компліментів про козацькі чесноти і дасть червоній армії високовартного вояка, який буде битись за „нашу родіну", забуваючи, що биться за екзистенцію своїх катів, за закріплення свого невільницького стану. Бо нема мабуть двох думок, що відновлюючи козацтво — совітське правління не відновить старих козацьких привілеїв, звязаних з козацтвом як окремим суспільним станом, не поверне Козацькому Краєві — во

го автономічних — не кажучи про самостійницькі — прав.

1.500 їздців-козаків, донців і терців, дефілювало у Міллерові на Донщині перед Ворошиловом, який раптом став покровителем козацтва. Творяться „клюби Ворошилова“, які надають титул „їздця Ворошилова“, що має бути більш-менше такою почестю для кубанців чи терців, як „заслужений артист Республики“ для совітських акторів чи співаків. Совітська преса дістала наказ вести таку саму демагогію у користь козацьких кінноточчиків, як кілька літ тому вела демагогію проти всіх родів козацького війська, проти замилування козаків до вояцького ремесла, проти всіх прикмет вояцької вдачі козаків.

Очевидно, це тільки ще один засіб рятувати свою загрожену позицію. Хтось може сказати, що це поведінка розумна і зручна. Однак нема розуму і зручности у таких тактичних ходах, які мусять скінчитися банкроцтвом: бо правдою є, що московські большевики боронять не гірше членів Союза Русского Народа — принципу недоторканости державної території та принципу її неподільности; але й правдою є, що правління большевиків є нероздільно звязане з системою гнету та олігархічної диктатури і що у такій системі нема місця для лібералізму ані супроти окремішніх національних ані станових тенденцій. Совітським правителям може всміхатися у теперішній важкій міжнародній ситуації, щоб „перетворити козацьку людність у могучі резервати червоної армії“ („Правда“ з 18. м. м.), але торочити про заслужену працю козаків-колхозників“ і про заслугу козаків для „колхозного ударництва“ — це значить бавитись у блєф, який не переконає козаків і який не перемінить дійсности. Козацький Край знищено вогнем і мечем. Регулярною війною та військовими карними експедиціями здушили московські большевики свободолюбні змагання козаків, які випливали чи то з привязаня до станових привілеїв чи зі свідомости національної окремішности та привязання до історичної традиції. Це оставне торкається головно української Кубані, яка по геройськи боролася і по нинішній день не помирилася з червоною окупацією. Ані винищування цілих осель, ані переселювання десятків тисяч **кубанців, терців і горців** із Кавказу на Сибір, ані кольонізування Кавказу московськими пришельцями не зломило гордого духа синів тих гір, а яким звязана безсмертна легенда Прометея. „Совітські козаки“ будуть козаками, але ніколи не стануть совітськими.

Державна політика й українські потреби.

Промова сен. Остапа Луцького 9. березня ц. р. на пленумі сенату підчас загальної дискусії над буджетом на 1936/37.

Висока Палато! Знову маємо в наших руках велику книжку буджетового преліммінаря, з якої можна багато довідатися про завдання, які перебрала на себе держава і про фінансові засоби, при допомозі яких ці завдання сповнює. З цієї книжки можна багато навчитися про управу державою. Буджетова комісія, до якої я належав, ствердила, що міністер скарбу поробив поважні ощадности в буджеті, втягнув до буджету фонди, які дотепер не входили туди. У скарбовім законі обмежив власну свободу т. зв. віреман, а непередбачені впливи призначив передовсім на сплату зобовязань державного скарбу. Це великі позитивні прикмети преліммінаря, це дальший крок до майбутньої кодифікації буджетового права.

Предложений преліммінар буджету має передовсім ту велику прикмету, що він по всій імовірности є реальним буджетом і зрівноважений у звичайних видатках. Такий буджет є забезпекою постійної валюти і заповідю, що бодай уже відтепер звичайні видатки держави не будуть підчас року вискакувати поза рямці буджету і що вже поза нами час механічного та наглого, отже найшкідливішого рівноваження видатків держави.

МІЛІОН ДІТЕЙ ПОЗА ШКОЛОЮ.

Але щасливо осягнений рівень буджету є на жаль більше ніж прикрий, це похмура картина. Міліон дітей мусить залишитися поза загальною освітою через недостачу шкіл і учительських етатів, фахове шкільництво загальмоване, наука і мистецтво не находить у державнім скарбі майже єдиного свого мецената, вимір справедливости звязано з такими високими оплатами, що є майже недоступний для сірого, звичайного громадянина. Нечисленні державні і недержавні дороги не можуть діждатись консервації; ріки і гірські потоки будуть далі лютувати по урожайнім чорноземі знужденілого селянина і вкінці доміться засаду про набуті права. Навіть міністер військових справ склав заяву в соймі, що дальші перегони світових зброєнь можуть змусити його до шукання надзвичайних доходів на конечні потреби оборони держави.

НАДМІРНІ ТЯГАРІ.

Тимчасом суспільне господарство вже згинається під надто високими тягарами державного скарбу, господарської і територіяльної самоуправи та суспільних чинитьб. Справді живемо в часі, коли публичні обтяження забирають 40 прц. суспільного доходу і ця диспропорція руйнує суспільну господарку. Крім того сконтингентований і сліпий, отже несправедливий вимір тих обтяжень, ще більше поглибив зло і ще більше підкопав льояльність громадян до скарбового закону та їх віру в льояльність державної адміністрації супроти власних громадян.

Такий дійсний стан вимагає справедливого вирівнання і негайної обнижки публичних чинитьб взагалі і державно-скарбових оплат та самоуправних зокрема, обмеження функцій держави і територіяльної самоуправи щодо того, щоб вони зайво не встрявали в суспільне і господарське життя. Слід теж управнити державну адміністрацію і припинити господарську політику держави, яка від 1929 р. зачинає набирати посилку державної пляннової господарки. Державні продукційні заведення не відтяжили якслід суспільности від оплат до держ. скарбу, так само як і самоупр. заведення публ. ужиточности перемінилися майже загально в люкративні джерела доходу для міст.

ЗА НОВУ ЛЮДИНУ.

Всі числимося з фактом, що живемо в часах великого соціяльного, господарського, світоглядового і морального перелому. Числимося з тим, що обєктивні умовини господарського лібералізму поважно захитались, що сучасний світ слушно підкреслює суспільний характер продукції, виміни і консумції. Але теперішня реалізація гасел меркантилізму, передовсім марксистівсько-ленінівського соціялізму, як господарського світогляду т. зв. тотальної держави і пляннової державної господарки теж не є ідеалом, принайменше нашим, себто українського громадянства у Польщі. Не хочемо бути жертвою капіталістичного визиску ані теж згуртованою твариною в руках державної, зрештою достойної бюрократії, яка плянує ціле життя. Жива і вільна людина, обєднана в добровільних суспільно-господарських організаціях, одним словом доктрина і добра кооперативна практика найкраще відповідає нашій ментальности та новоповсталому усуспільненню всіх господарських процесів.

Ми переконані, що лише поза тотальною державою може **існувати усуспільнений, але вільний** громадянин у сильній державі.

Добре розуміємо риск державного скарбу при зменшенні публичних тягарів, але міркуємо, що довготревала непереведена послідовно дефляція, яка не торкається всіх елементів продукції, не може бути успішною і зроджує новий риск може ще грізніший для нашої дійсности. Домагання зменшити тверді і за високі кошти продукції обіймає не лише публичні тягарі, але і надто високу відсоткову стопу, яка у великій мірі залежить від політики Польського Банку і державних банків та від безпосередньої інтеренції держави на грошевім ринку. Слід зменшити теж надмірно високі ціни скартелізованого промислу, якому уряд дав різні привілеї, включно аж до підвишки цін на внутрішньому ринку. Обнижка публичних оплат, відсоткової стопи і скартелізованих цін це шлях, щоб збільшити покупну силу села та оживити ціле господарське життя.

Уряд мусить постійно журитися про додатне сальдо торговельного білянсу, бо воно рішає в Польщі про рівновагу платничого білянсу держави. На жаль, 2/3 експорту Польщі це плоди землі, а не людської праці. Тому пересічна вартість 1. привезеної тони в 1935 р. сягає 334 зол., вивезеної лише 68.8 зол. Всі розуміємо вивозові трудноці і розмірну доцільність дампінгового вивозу. Підвишка покупної сили та управнення внутрішнього ринку має першорядну вагу. Хліборобська і споживча кооперація можуть і мусять відограти тут першорядну ролю. Крім того українське громадянство піддержує такі вимоги в справах торговельної політики: преференції для краєвих сирівців (лен, товщі, вовна) і стандаризації хліборобського вивозу. А щодо хліборобського вивозу пригадуємо, що труднощі звязані з ним зникнули би, якби населення, обтяжене публичними тягарами і картелевими цінами перестало недоїдати. В 1931 р. виекспортувало впр. 1.281.000 кг. жита за смішно низьку ціну. Якби населення краю могло зісти щоденно 11 грамів хліба більше або ще краще, якби сільське населення не змушував секвестратор до надмірної продажі, само могло би зісти щодня 15 гр. хліба більше й експорт жита був би зайвий.

ІНВЕСТИЦІЇ.

Преліммінар буджету заповідав уже давно, що пічне залізничі і поштові інвестиції у квоті 90 міліонів зол., надто віцепремієр заповів дальші більші інвестиції в квоті 225 міліонів зол. У звязку з цими інвестиціями і справою внутрішнього ринку хочу як сенатор та українець присвятити кілька слів дуже важливій проблемі східних земель. Відкриваючи господарську нараду 28. лютого ц. р. віцепрем. Квятковський заявив: „В ділянці промислової продукції добування таких важних матеріялів як камяне вугілля, кокс, залізо, сталь і цинк сконцентровано в західних воєвідствах. На цьому самому терені зосереджується понад 80 прц. продукції цукру, цементу, соли, виробів металевого, електротехнічного, текстильного і паперового промислу, продукції вапна і цегли. Тут є понад 80 прц. ґазівень і водотягів, тут працюють механічні пекарні, тут найкраще розвинена мережа залізниць і трамваїв, тут істнує понад 80 прц. друкарень, культурних і здоровних урядженъ і тут вкінці працюють та творять будівельні позички. В цій частині Польщі продають майже 70 прц. цілої внутрішньої консумції цукру, 67 прц. тютюну, 64 прц. сірничок, 93 прц. електричної енергії, 80 прц. штучних погноїв і хліборобських машин, понад 80 прц. заліза та понад 95 прц. кави і чаю.

Але істнує велика держава — друга Польща, невідділена митним муром, ні прогібіцією. Це є центральні східні воєвідства. Її мусить здобути промислова продукція західної Польщі. Вони бажають взаїмної товарової виміни, мусять брати участь у будівельних кредитах і в державних інвестиціях та в експортовій допомозі. Ці центральні і східні воєвідства мають право до розвитку і до таких полекш, які нераз давали і даємо чужим народам і суспільностям.

Під цю програму підписуюся обома руками. Тішуся, що по кільканацятьох роках хибного шляху, уряд нарешті зачинає розуміти зростаючі потреби сходу і вязати з ним державний інтерес. Для ілюстрації диспропорцій, які повстали між сходом і заходом держави та щоб підкреслити помилки в дотеперішній, не лише господарській політиці, подам ще такі заваги.

Густота хліборобського населення на полудневому сході має свій рівноважник вже лише в Японії між Осакою і Кобе з тією ріжницею, що тамошній японський клімат дає два повні жнива до року. Щоб дрібні господарства у Східній Галичині могли забезпечити життя родини, треба би спровадити з інших держав удесятеро такий великий запас землі, який має ця територія.

Дещо краще виглядає справа у східних воєвідствах. Там на 100 хліборобів випадає не 475 га, як у західних воєвідствах, але 575 з цією рішучою заввагою, що у протилежности до західних воєвідств землі є лише 40—50 прц., отже куди менше, ніж у західних і центральних воєвідствах.

ЗАНЕПАД ГОСПОДАРСТВ.

Господарсько-рільничі умовини залежать не лише від ґрунту, клімату і праці, але і від капіталу. Найбільша праця не є продуктивна без інтенсифікації капіталу.

Відношення капіталу на сході ілюструють такі числа: на Поморі і в Познанщині кількість сільських мурованих домів — 71 прц.; в Конгресівці — 11.5 прц.; в Галичині — 5 прц.; у східних воєвідствах 1,4 прц. Доми з вогнетривалим дахом у Познанщині і на Поморі це 73 прц. всіх сільських домів, у східних воєвідствах лише 4,4 прц. всіх сільських домів; 15 прц. господарств на Поліссю, 16 прц. на Волині і 19 прц. господарств у станиславівськім воєвідстві це господарства без корів; 30 прц. господарств на Поліссі, 28 прц. господарств на Волині і 39.5 прц. господарств у станиславівськім воєвідстві — це господарства без одної сільської скарбонки, про яку говорив ґен. Ґаліце, себто без одної свині.

В західних воєвідствах випадає на 1000 км² 82—111 км. залізних доріг, на полудневім схо-

лі 53, а в східних воєвідствах лише 21 км. залізниць на 1000 км². Тому і віддалення від найближчої залізничої стації до 10 км. обіймає майже цілу просторінь км² у західних воєвідствах, а лише 55 прц. простору східних воєвідств. Коли в західних воєвідствах є 2 прц. місцевостей, віддалених від залізничої стації від 10 до 20 км., у східних воєвідствах є аж 30 прц.

На 1 км. битого шляху припадає в західних воєвідствах 3—4 прц. км., в Конгресівці 14 км², то в східних воєвідствах 72,3 км². Коли пересічна продукція жита в роках 1927—31 на мешканця в Познанщині і на Поморі сягала 414 кг., пшениці навіть 116 кг., тоді ця сама продукція жита і пшениці на мешканця у східних воєвідствах сягала лише 211,50 кг., отже на половину менше. Ця справа виглядає куди гірше в Східній Галичині.

Кращі умовини збіжевої продукції в Познанщині і на Поморю, змалі капітали на сході, недостача комунікації, лихварська дорожнеча гроша і промислового товару — при найнижчих цінах на продукти східного села — вбили можливість інтенсифікації східного хліборобства. Навіть цивільні і військові осадники на сході з більшими капіталами, яких не має ніодин селянин автохтон — не можуть сплатити довгів і як слід господарити. 50 прц. загальної продукції в східних воєвідствах іде на власну консумцію; готівкові прибутки зернових господарств у східних воєвідствах є 60 прц. нижчі від пересічного готівкового доходу рільних господарств у західних воєвідствах.

ПОКРИВДЖЕНІ СХІДНІ ЗЕМЛІ.

Коли візьмемо на увагу всі елементи рільної господарки, то виявиться, що і східні воєвідства мають уже 30 прц. хліборобського перенаселення і є властиво поза ринком збуту та купна.

Хліборобське перенаселення на сході теж має ненормальні ціни землі, вищі, ніж на заході.

Увесь польський промисл зосередився на найдальшім заході держави і населення східних воєвідств не може з нього користати навіть як із резервуару підчас сезонового безробіття. Міста на сході — малі і мало їх, тип торговельного купця — найгірший і найпримітивніший. Пересічний оборот торговельного підприємства на цих землях менший на 50 відс. від обороту таких самих підприємств на заході. Міста на сході не зростають. Населення міст у волинському воєвідстві зросло за 1921—1931 на 0,3 відс., у Тернопільщині на 0,6 прц., у Станиславівщині впало на 0,2 прц., а на Поліссі на 1,6 прц.

Так виглядає східна дійсність. У таких обставинах неможлива ніяка суспільна диференціяція, сільський хронічний голод добре відомий і на Підкарпатщині і на Поліссі.

Великою підоймою добробуту тих земель може бути не тільки робуча рука, але і знаменита голова автохтонного українського населення, його великі умові здібности, його стремління до аристократизації свого внутрішнього і зовнішнього життя. Не є це припадок, що українська кооперація дуже легко зорганізувала на Поліссі і на Волині яких 500 сільських кооператив ріжного типу, ведених самими місцевими селянами. За ту працю вже рік тому прогнано з тих земель українські кооперативні централі. Не припадок це теж, що саме на цих землях розвинувся найкращий народній промисл і багате на старій культурі основне народне мистецтво і що саме в останніх роках з найбільшої нужди українського народу на східній Волині виринув Самчук, автор волинської трильогії, щонайменше такої глибокої як „Мужики" Реймонта, що з нашого поліського села виріс добрий поет Влизько, якого розстріляли большевики за націоналістичний ухил і що з лемківської землі дістали ми теж доброго поета Антонича.

ЩО РОЗУМІЄ ВЕСЬ СВІТ.

Цим землям треба дати освіту, бо анальфабетизм на сході саме найбільший; надто велика частина дітей без школи з цілого міліона припадає саме на ці воєвідства. Але що найважніше: цілий світ розуміє, що освіту кожний нарід засвоює собі у рідній мові. На сході, де від віків переважає українське населення, нема ані одної державної української школи, навіть православну релігію починають там у вселюдній школі викладати нашим дітям по польськи. Який сенс має така шкільна політика? Адже наша молодець, що переходить польську школу мусить зустрітись в українських перекладах з „Іліядою" й „Одисеєю", Горацієм і „Божеською Комедією", „Фавстом" і „Паном Тадеєм", з „Піснею про Роляндa" і Шекспіром з історією України та української літератури. Мої панове! Ніяка держава не може перетравити занадто багато фікцій і дурниць!

Увесь світ розуміє, що для дрібного селянського населення найбільше відповідною формою господарської організації є господарська кооперація і що висліди цієї кооперації є найбільші, коли до ридвану можна втягнути цілу силу традиції та національної амбіції. Тимчасом, як я це вже сказав, на східних землях усунули цілу ерархію української кооперації.

ЯК ЗБІЛЬШИТИ ПРОДУКЦІЙНУ СИЛУ.

Висока Палато! Так, східні землі потребують засобів на шляхи, залізницю, почту, всяких меліорацій, рентовних господарських інвестицій; кожний гріш витрачений на таку ціль дасть найкращі висліди для загального добра, піднесе покупну силу тих земель, уведе в рух органічно фабричні димарі на заході та органічно зліквідує промислове безробіття, а треба зрозуміти, що і на цьому відтинку життя державна польська рація має спільну рацію з українським народом, що від віків мешкає на цих землях. Ця правда мусить бути гаслом цілої державної політики на Сході!

Не забуваймо, що східні землі лежать над совітським кордоном і що Комінтерн добре використовує господарську нужду тих земель для нових зовсім негосподарських цілей. На терені південно-східних воєвідств збудував сам український нарід гать проти Комінтерну. На Волині й Поліссі гірше. Там хоче діяти тільки влада. Своєрідна політика загальної адміністрації на Поліссі й Волині оперла цілу свою державну рацію головно на збиточнім, то знову верхово-злобнім Кратосі. Найвищий час пригадати собі, що для кожної державної рації рівні права з Кратосом має теж Етос.

Політика духової та матеріяльної павперизації східних земель тому, що там саме живуть українці — збанкротувала. Віримо, що тепер основно зміниться ціль та державна політика та політика польського народу. Кожна доцільна політика на східних землях мусить рахуватись із внутрішнім станом українського народу. Саме за такою політикою звернули ми свої домагання пів року тому до уряду. П. премієр Косцялковський, як тодішній міністер внутрішніх справ у кабінеті полк. Славека, признав п. Уряд заявив нам, що погоджується з нами і що природний розвиток сил українського народу як окремої національної єдности, з притом на власне культурне господарське життя, зовсім не колідує з державною рацією Польщі.

Висока Палато! Живемо в часі великих труднощів і великих можливостей. Кожної хвилини оба наші народи можуть опинитись у вирі нових історичних подій. У почутті історичної відповідальности і супроти того, що уряд п. премієра Косцялковського заповів уже доручення, що прямують до нормалізації польсько-українських взаємин у середині держави, ще й тому, що внутрішня політика уряду супроти чужих держав стоїть на ґрунті оборони західно-европейської культури, відповідає історичній лінії українського народу, заявляю у власному імені та сенаторів Децикевича, Горбачевського, Лободича і Павликовського, як сенатської групи в Українській Парляментарній Репрезентації, що вперше голосувати будемо не тільки за буджетом міністерства військових справ, якто ми вже заповіли в буджетовій комісії, але і за цілістю предложеного буджетового прелімінаря. (Оплески)

Нова позичка на зброєння?

У вівторок сенат розглянув і приняв буджет міністерства військових справ, справедливости, пошт і телеграфів та комунікації. Буджет міністерства військових справ реферував сен. Заяицький. Опісля довшу промову виголосив міністер військових справ ген. Каспшицький, який заявив, що слід знайти грошеві засоби поза буджетом на зброєння. Радів, що сенатори висувають проєкт внутрішньої позички на збільшення оборони Польщі. Опісля обговорив розвиток летунства. Сенат приняв внесок сен. Серошевського такого змісту: всі громадяни готові до найбільших жертв у справі оборони Польщі.

Після того сен. Терліковський зреферував буджет міністерства справедливости. Мін. Міхаловський заповів, що внесе закони: про журналістів, пресовий, про фондації і обнижить кошти екзекуції при менших належитостях. Підчас дискусії над міністерством справедливости промовляв теж сен. *А. Горбачевський.* Промовець порушив справу виміру справедливости, яка має бути доступна кожному громадянинові. Вимір утруднює стаття 112 к. п. ц. про право вбогих. Завдяки інтервенції появився обіжник міністерства справедливости, що за вбогу особу уважається родину особи, яка користає з публичної добродійности. Зате власника пів моргового поля чи розваленої хати вважає за людину, яка може заплатити оплати.

Високі судові такси і коморники теж утруднюють вимір справедливости. У Сх. Галичині дається в знаки коморники. Українців змушують часто складати присяги в польській мові і не перестерігається постанов про українську мову в судівництві. Порушив справу усування українців з судівництва і нотаріяту, справу нотаріяльних картелів та справу декласування і павперизації адвокатури.

Комуністи палять та грабують.

МАДРИД, 11. 3. ПАТ. Еспанський уряд проголосив воєнний стан у Гранаді, де на тлі загального страйку дійшло до заворушень. Ввесь день ішла стрілянина. 32 особи ранені. Комуністичні банди перебігали вулицями міста, підкладали вогонь під будинки та грабували, знищили театр, кілька ресторанів і каварень та приватні доми. Будинки католицьких щоденників здемольовані, а всі машини знищені.

У відповідь на проголошення воєнного стану, професійні союзи ухвалили вести далі загальний страйк.

ДЕМЕНТІ.

МАДРИД, 11. 3. ПАТ. Урядові круги рішуче заперечують чутки про те, буцімто манїфестанти спалили катедри в Севіллі та Толедо.

Управа Українського Академічного Комітету.

До Управи Українського Академічного Комітету для міжнародньої інтелектуальної співпраці при Лізі Націй входять такі особи: голова Комітету д-р О. Колесса, ректор і професор Українського Вільного Університету у Празі та професор Карлового Університету у Празі; заступник голови Комітету д-р С. Смаль-Стоцький, професор Українського Вільного Університету у Празі; заступник голови Комітету А. Яковлів, професор Українського Вільного Університету в Празі; генеральний секретар С. Сірополко, професор Українського Високого Педагогічного Інституту у Празі; члени Управи Комітету: 1) Л. Білецький, ректор і професор Українського Високого Педагогічного Інституту у Празі; 2) д-р Б. Матюшенко, професор Українського Вільного Університету у Празі; 3) К. Мацієвич, професор Української Господарської Академії в Подєбрадах; 4) В. Іванис, професор Української Господарської Академії в Подєбрадах

„Перш за все не наслідуймо французів".

РЕЗЕРВА БЕЛЬГІЙСЬКОЇ ПРЕСИ.

БРІССЕЛЬ, 11. 3. ПАТ. Великий щоденник „Ля Насіон Бельж" ось як характеризує настрої тутешніх урядових кругів: „Розвязка Сарро не подобається, бо він надто зарозумілий. **Сарро видає війну, якої не думає вести;** всі добре знають, що він не змобілізує ні одної дивізії, щоб боронити свого права. Настрої у Бріссели можна зясувати словами: перш за все не наслідуймо французів. **Очі всіх звертаються до Льондону, бо з Женеви годі чогось путнього сподіватися. Ждемо на те, що скаже Льондон; здається, зробить все, щоб ввести Німеччину до Женеви.** Ці тенденції сильно впливають на бельгійських державних мужів; вони однодушно **твердять, що необхідно дійти до порозуміння, бо ніхто не хоче війни.** Опісля застановляється над питанням, чи не краще обійтися без Німеччини і негайно заключити англьо-франко-бельгійський союз.

ФРАНЦІЯ МОЖЕ РАХУВАТИ НА БОЛЬШЕВИКІВ.

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. Вчора приняв мін. Флянден совітського амбасадора Патьомкіна, що офіціяльно потвердив заяву, яку передше зложив приватно, що СССР піддержить Францію у II ревізії на обсаду здемілітаризованої полоси. **Совітська делеґація у Женеві вповні піддержить французьку.**

І НА ПОЛЬЩУ.

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. Авас повідомляє про півгодинну розмову мін. Фляндена з польським амбасадором Хлаповським, який потвердив, що **польський уряд рішений додержати зобовязань, що випливають з польсько-французького союзу.**

Перемога сирійців.

НАЦІОНАЛІСТИЧНІ ДОМАГАННЯ ПАТРІЯРХА МАРОНІТІВ.

ДАМАСК, 11. 3. ПАТ. **Бльок арабських націоналістів стверджує, що заключив умову з високим комісарем.** У відозві проголошує перемогу націоналістичних ідей в Сирії та взиває купців, щоб закінчити страйк і відчинити крамниці. Французька влада оповістила загальну амнестію для засуджених підчас недавніх заворушень. У Бейруті 7 послів доручило за посередництвом президента законодатної палати меморіял високому комісареві, домагаючися конституції, заключення трактату між Ливаном і французьким урядом та впровадження Ливану до Ліги Націй. Посли домагаються розглянути ті точки на найближчій сесії парляменту, що відбудеться 17. березня.

Аріда, маронітський патріярх заявив у інтервю, що домагається від французького уряду визнати незалежність Ливану на тих самих основах, що й Сирії.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Страйк трамваєвиків у Льондоні покінчився; завтра привернуть нормальний рух.

Страйк обслуги вінд у Ню Йорку поширився на внутрішні дільниці міста. Страйкарі твердять, що унерухомлено 4.000 домів, поліція — що лише 3.000.

Колишній параґвайський начальний вожд з війни проти Болівії, ген. Естіґаррібія утік літаком на арґентинську територію, тому що боявся, щоб новий уряд не поставив його під суд.

Австрійський уряд оголосив у комунікаті, що переговори з чеським премієром Годжею, який сьогодні виїхав з Відня були успішні. Переговори над торговельним договором дійшли майже до кінця і в цій справі оба премієри підписали протокол; посунули вперед також переговори про оживлення туристичного руху.

ГРИГОР СМОЛЬСЬКИЙ (2)

ШКОЛА НОВАКІВСЬКОГО.

(Докінчення.)

В рр. 1928/9 наука йде далі, але вже без викладів. У 1929 р. третя з черги вистава учнів. У 1929—32 наука йде далі з тим, що старші малюють окремо або лише заходять до „Школи". У жовтні 1930 р. перша вистава учнів на провінції в Коломиї, Стрию, Дрогобичі, Самборі, Перемишлі. Того самого року влаштовує Т-во Прихильників Українського Мистецтва загальну виставу в салях „Т-ва Штук Красних". У 1932 р. друга вистава, в якій учні школи виступають зорганізовано. У 1934 дальші вистави на провінції: у Бережанах і Тернополі.

Ось і короткий огляд історії „Школи".

Загальне число тих, що перейшли роботою Новаківського, довше чи коротше, доходить до 50. — Можна тут покласти запит, чому наука в Школі перервалася? На це й відповідати не треба. Раз тому, що не було органічних до того основ у нас, бо виключно з малярства трудно у нас жити, і нема в нас „торговлі" (якщо так можна висловитися) образами, по трете такий „дух" віє у нас буцім-то школа непотрібна. Вистане перенятися якимсь модерним, свіжим „ізмом", а решту доповнюється ілюстраціями з журналів і знимками. За ввесь той час „Школи Новаківського" треба було просто бої за неї зводити. Стільки перепон зверху і всередині, скільки енерґії витраченої на ту боротьбу, що зовсім не йшла в парі з осягами. Та це були початки! Були такі, що видержували лише рік і знову такі, що по кількох місяцях утікали.

Опозиція (де її нема?) накинулася відразу на Новаківського, як кепського вчителя, що манерує учнів і то ще, заки побачила перші рисунки учнів.

Чи це була заздрість, чи упередження до Новаківського, чи щось інше? Новаківський не був педагогом у загальному розумінні цього слова, одначе він і лише він міг і мусів вести і творити свою школу. Сталося це просто тому, що Новаківський це найвизначніша у нас мистецька індивідуальність, дотого ще утверджена саме тоді польською і жидівською критикою. До нього зголошувалися і вчилися вже раніше учні і то не лише українці, але жиди і поляки.

Історична практика показує, що молодого адепта мистецтв тягнуть не дидактичні і педагогічні вальори вчителя, але вальори сутомистецькі. Знана річ, що великі мистецькі індивідуальности завсіди були лихими педагогами.

Входячи глибше у зміст слова малярська школа, насувається кілька питань. Що це за школа? До чого її прирівняти? Чи це школа в ідеольоґічному розумінні, яке прикладаємо до шкіл венецької, римської з часів Ренесансу, чи мінхенської, петербурської, чи краківської з останніх часів, — що накладали на малярів, які вийшли з них, своєрідне для даного середовища і школи пятно? Чи був це тип індивідуальної школи мистців, як Рубенса, Делякруа чи Ґ. Моро? Чи Новаківський пропаґував якийсь означений, теоретично оброблений напрям, як Андре Льот чи Леже, у Парижі? Чи врешті це простий збір учнів, яких лучать спільно пережиті літа науки в школі?

Сам Новаківський вчився у краківській Академії Мистецтв, перейнявся духом тої школи, де дискусії ці оберталися довкола великих мистців Ренесансу і тодішніх професорів Академії: Матейка, Виспянського і Мальчевського. З того повстав у Новаківського зовсім окремий світ, в якому ідеї Ренесансу і про Ренесанс давно сплелися в нього з ідеями тодішньої польської духової еліти, що мріяла про відбудову власної держави.

На школу і учнів глядів, як маляр-майстер з часів Ренесансу на своїх челядників, які переходили всі ступні навчання, починаючи від замітання робітні і мішання фарб.

З краківського середовища перебрав Новаківський погляд про замкнені ідеї величини, що світять самі собою і свій блиск розпорошують на окруження, а прикладом того був Матейко, Виспянський. У такому підході до ґіперархії у справах мистецьких крилося заздалегідь відмежовування себе оболонкою від окруження, перехід у непорушну доґму, над якою не можна дискутувати. Це було подекуди причиною, що Новаківський не міг задовольнити тих учнів, які живо цікавилися новими течіями у західноевропейському малярстві. В цьому він має багато спільних рис з малярем Ґуставом Моро, що теж мав учнів і вони утікали від нього: Матіс, Марке, Руо, Дерен... Моро закоханий, як і Новаківський, у Ренесансі, залишив цілий музей повний недокінчених картин, темою яких були міти з грецької історії і леґенди з біблії старого і нового завіту.

Його бажанням було влити в учнів своїх клясичні підстави малярства здорові, не руїнницькі. Тому крім звичайної коректи рисунків, яка відбувалася кожного дня, показував ілюстрації великих мистців Ренесансу, давав пояснення, давав приклади на живому моделі, сам рисував, звертав увагу на композицію, лінію, рух, перспективу, колір.

Коректу вів дуже докладно і основно. Рисунки переходив за порядком, шталяґа від шталяґи.

„Шість літ рисуйте, колір сам прийде. Як опануєте рисунок, зможете експериментувати, як кубісти, формісти чи футуристи. Боже борони зачинати від того, на чому вони, кубісти, кінчать. Праця і ще раз праця, глибока, довга і передовсім щира; не для ефекту, не для тимчасового блиску, ані передчасного успіху!"

Коли зважити ще й те, що навчання в школі було цілком свобідне, без примусу, що на ніякі друковані свідоцтва з печатками і підписами числити не було можна, що перспективи практичної натури як посада вчителя рисунків, були ніякі, що кожен міг перервати науку, коли хотів, далі зважити перепони зверхні і дуже часто нестерпні всередині, то щоби перейти цілий курс навчання і видержати при Новаківському до кінця, треба було багато сил, часу, нервів витратити, поконати багато упереджень. Та це вже лежало поза Новаківським, це тягнула і манила висока ідея, далека а заразом близька

Пресова конференція в Союзі Українок.

Головний Виділ Центрального Українського Жіночого Т-ва „Союз Українок у Львові" скликав на день 10. березня ц. р. пресову конференцію для поінформування української преси про стан організації та умовини праці Союзу Українок. Голова С. У. п-і Мілена Рудницька відкрила конференцію і віддала голос заст. голови п-і М. Біликовій, яка представила фактичний стан організації С. У. У краю є 74 філій С. У. з 4.200 членками і 714 кружків з около 40.000 членок. Крім того є ще 63 жіночих секцій при читальнях „Просвіти", що не перейшли ще на статути С. У. Праця Головного Виділу розвивається у 8 секціях: організаційній, культ.-освітній, кооперативній, сільсько-господарській, фінансовій, мистецькій, здоровля, суспільної опіки та міжнародніх звязків.

Голова С. У. п. М. Рудницька висувала умовини праці, серед котрих працює С. У. Крім фінансових труднощів найбільше спиняє працю неприхильний підхід громадянства. Такий стан був від самих початків, від Н. Кобринської. Щойно жіночий конгрес у 1934. р. переломив нехіть громадянства.

Довкола С. У. — казала вона — робиться тепер шум ззовні (?). У самому Т-ві не було ферментів, за виїмком Львова (а Яворів, Ходорів?). Закидають, що С. У. робить політику. Чим є С. У.? Він є жіночою „Просвітою", жіночим „Сільським Господарем", жіночою кооперативою, товариським клюбом, добродійним т-вом і т. д. Та це не вичерпує ще діяльности С. У. без решти. Він є виразником ідейних змагань 40.000 зорганізованого українського жіноцтва. С. У. є заступником інтересів українського жіноцтва, є головним осередком жіночих сил, тереном, де проявляється активність українського жіноцтва. Хоч наше жіноцтво бере живу участь у праці „Просвіти", „Рідної Школи", „Сільського Господаря" й ін. тов., то на їх загальних зборах є жахливо малий відсоток делеґаток. Ціла енергія українського жіноцтва виявляється у С. У., на терені власної жіночої організації С. У. не тільки вчить, несе освіту, оформлює нац.-громадянське обличча і світогляд нашого жіноцтва, але й висловлює їх.

Далі п-і М. Р. вияснила, що хоч С. У. не хоче бути політичною партією і стоїть на принципі безпартійности, то проте має право висловлюватися в політичних справах загально-громадського значіння. Кажучи про недавні вибори, п. М. Р. запевнювала, що рішення С. У. в цій справі не було персональне, а засадниче.

В дальшому признала п. М. Р., що С. У. попав у конфлікт з „частиною громадянства", але з її виводів виходить, що С. У. має тепер труднощі не лише з політичними організаціями, але й із аполітичними, чисто господарськими установами.

У своїх виводах п-і Мілена Рудницька кількакратно виступала проти „Діла", при чому дозволила собі покликуватися м. ін. на випадкову приватну розмову з одним членом нашої Редакції, та ще й у тенденційно перекрученій формі. Цей один момент свідчить про те почуття „такту" п-і Мілени Рудницької, яке головно й довело до різних прикрих подій однаково на терені самого Союзу Українок, що й у прилюдній полеміці. Маючи на увазі саме такі недопускальні *методи* поведінки теперішньої голови Союзу Українок, „Діло" не вважало можливим вислати на ту пресову конференцію свого заступника, хоч до самої орґанізації С. У. ставилось і ставиться далі наскрізь позитивно і прихильно.

В обороні заслуженого й ідейного товариства.

(З листів до Редакції).

Вельмишановний Пане Редакторе!

У звязку з появою в „Новому Часі" з 5. III. ц. р. ч. 51. допису Студентської Секції у Станиславові п. н. „На марґінесі одного Крутянського Свята" нижче підписані товариства: Філія „Просвіти" і Повітовий Союз Кружків „Рідної Школи" у Станиславові та члени Комітету Крутянської Академії у Станиславові вважають за конечне й відповідне подати до прилюдного відома отсе:

I. Підписані стверджують, що повищий, в цілости неправдивий допис скривдив зовсім безпідставно й неслушно муж. хор „Думка" як секцію Філії „Просвіти" у Станиславові.

II. Філія „Просвіти" у Станиславові стверджує, що її секція **муж. хор „Думка" від початку свого заложення, себто від 6-ти літ, своєю наскрізь ідейною, безкорисною і невпинною працею зєднала собі симпатії всього українського громадянства нетільки Станиславова, але й околиці;** підчеркує, що ніодно національне свято у Станиславові, зокрема Зеленосвяточні обходи, не проходять без видатної участи „Думки", без котрої влаштування таких свят булоб майже неможливе.

Дальше Філія стверджує, що з ініціятиви й силами „Думки" від трьох літ відбувається при допомозі аматорського гуртка філії рікрічно в часі Зелених Свят „Академія Невідомого Стрільця", з якої звесь дохід призначений на українських інвалідів.

З огляду на недостачу матеріяльних засобів Філія не всилі заплатити для „Думки" домівки на проби, як також не має засобів на придбання хорові потрібних нот і їх розписання, так, що хор мусить призбирувати зі своїх виступів конечні для його істнування фонди. Місячні видатки хору, як: домівка, опал, світло, обслуга, закупно й переписування нот, визичення фортепіяну і т. д. є 15—20 зол. Крім цього сплачує хор свій довг за закуплені за квоту 700 зол. національні строї.

Недавно відбулися Загальні Збори муж. хору „Думка" і з представленого Філії звіту з діяльности хору виходить, що хор **„Думка" відбув у 1935 р. 142 проби й виступав 21 разів,** з чого 15 разів у Станиславові і 6 разів на провінції. Хор має тепер 26 членів, у великій більшості ремісників і кількох селян, при чому з прикрістю треба ствердити, що **між членами „Думки" нема ніодного студента — члена Студ. Секції,** а заходи, щоб приєднати їх до хору, безуспішні.

III. Т-во „Повітовий Союз Кружків Р. Ш." у Станиславові стверджує, що від 6-ти літ переводить хор „Думка" майже виключно і зовсім безкорисно коляду у Станиславові. В 1935 р. хор „Думка" перевів коляду не тільки у Станиславові, але й на передмістях: Майзлі та Княгинин, при допомозі молоді місцевих читалень, при чому дохід з цьогорічної коляди, заколядований хором „Думка" на Р. Ш., приніс 480 зол. Хор „Думка" бере завжди видатну участь зовсім безкорисно у всіх імпрезах Р. Ш., покриваючи тільки й виключно свої ефективні видатки.

IV. Підписані члени Комітету Крутянської Академії у Станиславові: інж. Ілько Попович — голова, д-р В. Хомин — скарбник, м-р Я. Микитюк — секретар і м-р М. Бараболяк, висказуючи велике здивування з приводу появи названого допису, стверджують, що подані там дані є зовсім незгідні з правдою.

Щодо винагороди за участь „Думки" у Крутянській Академії, то справа мається так, що хор „Думка" на прохання д-ра Чорненка погодився без ніяких застережень взяти участь у тій академії і зовсім не висував квестії винагороди за ту участь. Лиш д-р Чорненко, що первісно займався улаштуванням академії з **власної ініціятиви,** знаючи, що „Думка" має довги й видатки, запропонував хорові як зворот їх видатків на льокаль, ноти і т. д. квоту 20 зол., на що хор без застережень погодився.

Дотично згадуваних „торгів" представника „Думки" з головою інж. І. Поповичем за заплату винагороди, чи „погроз", що „Думка" не буде співати останньої точки програми й зірве академію та „про якесь заколочування поваги свята", то голова комітету інж. І. Попович і скарбник Комітету д-р Володимир Хомин, що особисто виплатили представникові „Думки" запропоновану квоту 20 зол., довідалися про це щойно з допису після його появи в пресі і свідками такого інциденту не були, бо такого інциденту взагалі не було.

Врештою підписані члени вважали виплату тої квоти для „Думки", як зворот ефективних видатків, зовсім слушною, так само, як слушний був видаток за салю українському „Соколові" — 45 зол., „Стан. Боянові" за фортепіян — 12.50 зол. та за малювання декорації сцени — 30 зол., при чому на ліквідаційному засіданні Комітету м-р Микитюк вияснив членам Комітету-студентам, що це тільки ефективні видатки хору. Допис помістила Студ. Секція без відома Комітету й голови.

Хор „Думка" вивязався зі свого завдання як міг найкраще і своїм виступом підніс велич Академії, а своєю працею (1 місяць проб тричі в тиждень тоді, коли деякі члени хору ходять на проби з поблизьких сіл 10—12 км.!) дав незбитий доказ, що йому не байдужа велич і память Крутянських Героїв. Цього з прикрістю не можуть члени Комітету Крутянської Академії сказати про деяких членів Студ. Секції, що мали розносити по домах білети і цим чином причинитись до більшого матеріяльного успіху свята на добродійні цілі, **одначе вони того не зробили, за що повинні були вони власне удостоїтися прилюдного осудження в пресі.**

Яка прикра, але правдива дійсність „для сторожів культу Крутянських лицарів на ґрунті Станиславова"!

Подаючи оце до загального відома, підписані установи й поодинокі громадяни бажають у цей спосіб дати повну моральну сатисфакцію хорові „Думка" за кривду, заподіяну йому згаданим дописом — товариству, що своєю безупинною ідейною працею і загально відомою дисципліною зєднало собі загальне признання всього станиславівського громадянства.

Дякуючи Вам, Вш. Пане Редакторе, за поміщення отсього вияснення, остаємо з правдивою і належною пошаною:

ЗА ВИДІЛ ФІЛІЇ „ПРОСВІТИ":

Д-р Ю. Олесницький в. р. голова. **М-р М. Кушнір в. р.** секретар.

ЗА ВИДІЛ П. С. К. „Р. Ш.":

Д-р К. Воєвідка в. р. голова. **Інж. І. Семянчук в. р.** за секретаря.

ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ „СВЯТА КРУТ":

Інж. І. Попович — голова, **д-р В. Хомин** — скарбник, **м-р Я. Микитюк** — секретар, **м-р М. Бараболяк** — член Комітету і **д-р О. Чорненко.**

Українська музика у Відні.

8. лютого 1936. р. у віденській „Україні", у клюбовій салі, відбувся вечір української модерної музики.

Ідеал влаштування згаданого вечора, такого необхідного для пропаґанди чужинцям нашого музичного мистецтва, належить нашим відомим за тому полі діячам — піяністці п-і Дарії Гординській-Карановичевій та проф. Б. Бережницькому (чельо).

Співпрацював з ними проф. К. ф. Бальц (скрипка). У програму входили твори: Н. Нижанківського: Тріо (фортепіян, скрипка і чельо); В. Барвінського: Пісня (Ой, не світи місяченьку) і варіяції з фуґою на тему козацької пісні на фортепіян; В. Косенко: Соната для чели й фортепіяну; М. Колесса: Картинки з Гуцульщини — фортепіян; Л. Ревуцький: 4 прелюдії — фортепіян; В. Барвінський: Варіяції на українську тему — чельо-фортепіян.

Вечір відкрила вступним словом (у нім. мові) знана у Відні рецитаторка п. Марія Люїза Райнер.

Вступне слово — написане автором цих рядків — познайомило присутніх чужинців із розвитком української музичної культури від її початку аж до сучасности з оглядом творчости композиторів, виконуваних у цей вечір.

У концерті була представлена творчість композиторів з усіх наших земель.

Слухаючи гру піяністки п-і Дарії Гординської-Каранович маємо враження, що вона музикує сама для себе і що це для неї найбільша насолода.

Ця простота передається слухачам і створює відповідну атмосферу до сприйняття музичних творів. Попри заверхнє розуміння твору, піяністка своєрідно уміє наложити тіні на окремі місци композиції і цим дати змогу слухачам зрозуміти і пережити найглибші моменти виконуваних творів: нераз одним коротким, проміннистим підкресленням вміє освітлити збережені у творах образи.

Завдяки легкій грі піяністки, теплоті тонів, мужній силі удару, де треба — бравурі та краси фарбування, слухачі мали глибоке враження.

Проф. Карло Бальц (скрипка) — педагог і знаний у Відні виконавець, характеристичний тим, що вміє чисто нюансувати виконувані твори. Тон ясний, удар сильний, ядерний. Ціла скаля скрипкових можливостей підпорядкована прозорій льогіці. Проф. Бальц є майстром відтворів німецьких і тому попри свідоме намагання віттінити у творах типово українські моменти, йому не вдавалось це так, як він цього хотів би. Прекрасно у нього звучала III. ч. трія.

Проф. Б. Бережницький характеристичний своєю великою скромністю й інтеліґенцією. Таким є він теж як виконавець. Ніжно і з глибоким знанням підходить до кожного твору. Уміло підкоплює нюанси та провірну думку композиції. Хто не розуміє й не захоплюється одночасно оксамитними і мужніми тонами челя? Кого до глибини душі не потрясає мова того інструменту? Майстром того інструменту й до того українським є проф. Б. Бережницький! Глибоко промовистим був він у тріо, академічно стриманим і чутливим у сонаті Косенка, а також надзвичайно проникливим у творах В. Барвінського.

Виконавці творили симпатичний ансамбль, якиї щиро витали слухачі. Цілий концерт залишив у слухачів приємний спомин.

Д-р П. Маценко

ДИМІСІЯ ВІЦЕМІНІСТРА о. ЖОНҐОЛОВИЧА.

Віцеміністер освіти о. Жонґолович подався до димісії у звязку з трудноща́ми, до яких прийшло наслідком становища, що його заняв до справи ритуального убою. Віцеміністер о. Жонґолович сказав на засіданні соймової адміністраційної комісії підчас дебати над ритуальним убоєм, що скасування убою противиться конституції. Справу цю полагодять після повороту міністра освіти Свєнтослявського до Варшави. Здається, що димісію приймуть.

—o—

ПРИСУД НА ШПИГУНІВ.

БУДАПЕШТ, 11. 3. ПАТ. Військовий трибунал засудив сім осіб на кари вязниці від 3 до 10 років. Між засудженими є один румун, один громадянин Чехословаччини і двох мадярів.

—o—

ПЕРЕМОГА НАД КОМУНІСТАМИ.

ЛЬОНДОН, 11. 3. ПАТ. Китайська амбасада в Льондоні дістала таку телеграму: Урядові війська віднесли велику перемогу над комуністами в околицях Фен-Янґ і відбили місто Тію-Шію-Куо та довколичні місцевости. Протикомуністичні настрої зростають з дня на день. Простір краю, який заняли комуністи, маліє.

—o—

КАНЦ. ГІТЛЕР НЕ ЗМІНИТЬ СВОГО СТАНОВИЩА.

„Дейлі Мейль" помістив інтервю свого кореспондента В. Прайса з канц. Гітлером. Канц. Гітлер відповів, що його пропозиція підписати договори про ненапад на сході і на заході Німеччини, відноситься також до Чехословаччини і до Австрії. Найкраще було би вести переговори над пропонованими договорами про ненапад безпосередньо між зацікавленими державами.

Щож торкається договорів безпеки кордонів Франції, Бельгії і можливо теж Голяндії то в переговорах крім урядів зацікавлених держав і Німеччини могли би взяти участь В. Британія та Італія, що гарантували би ці договори. Німеччина було би дуже вдоволена, якби напр. В. Британія відограла ролю чесного посередника висуваючи практичні пропозиції розвязки згаданих справ. **Якщо пропозиції німецького уряду відкинуть або не будуть брати під увагу німецький уряд не буде виступати з новими пропозиціями.** Німеччина не буде означувати речинця, до якого мають зреалізувати ці пропозиції. В здемілітаризованій смузі і в цілій Німеччині розміщено залоги, вдержані на мировій стопі. Вкінці **канц. Гітлер заявив, що не відступить від свого становища ні на крок.**

Вибір воєвідського виділу в Тернополі.

Вівторок 10. ц. м. відбулося в Тернополі перше засідання воєвідської ради, в склад якої входить 17 представників повітових рад тернопільського воєвідства і один представник міста Тернополя — **разом 18 членів. По національному** складі є 14 поляків і 4 українців, а саме: о. декан Вальницький, парох Озерян, повіт Борщів, п. Шмата, дир. Пов. Союзу Кооператив, Чортків, п. Мулькевич, ем. упр. школи, Камінка Струмилова і п. Сполітакевич, ем. упр. школи, Радехів. Зібранню проводив воєвода Дзєвалтовський-Ґінтовт, а приявні були усі начальники виділів. Головною точкою був вибір воєвідського виділу і деяких комісій. Воєвідський виділ складається з трьох членів і трьох заступників. Вибрано двох членів і двох заступників поляків, а з українців вибрано п. *Микола Малицький*, власник дібр в Шляхтинцях, повіт Тернопіль, як член і п. *Іларій Брикович*, ем. **проф. гімн. з Тернополя**, як заступник. До суспільної комісії вибрали дир. *Шмату*. Вибрано теж членів до деяких державних рад при центральному уряді. Список подамо на днях, тут тільки зазначуємо, що з польського, а властиво з урядового боку не у всьому додержано умови.

Члени воєвідської ради одержали перед тим обширний звіт з діяльности тимчасового самоправного воєвідського виділу, над яким була широка дискусія, у якій забирали слово усі українські члени, між ними у засадничих справах дир. Шмата з Чорткова.

Замкнення районової молочарні в Улашківцях, повіт Чортків.

В суботу дня 7. ц. м. поліція замкнула й опечатала районову молочарню Маслосоюзу в Улашківцях, пов. Чортків, основану і зареєстровану ще в минулому році. Разом з нею унеруходилено 7 збірниць сметанкових, що належали до згаданої районової молочарні. Постерунковий, що опечатував молочарню, не виказався ніяким письменним дорученням і не дозволив навіть забрати з машин сметанки, що її доставили члени, а на заввагу відповів, що можуть пошукати собі на нього права. Є це дальше звено протимолочарської акції агори, яку ведуть від довшого часу проти Маслосоюзу на терені південних повітів тернопільського воєвідства

НОВИНКИ.

— **Найкращі лиси, пелеринки** виконує і поручає **Ю. Глушевський, пл. Капітульна 3. Тел. 254-46.** Приймає футра на переховання літом.

— **Косметичний інститут „ЕВА", Львів, ул. Листопада ч. 32, II. п.** Відмолоджує і поправляє найбільше знищені цери та виконує всі косметичні заходи для Пань і Панів. Ціни поміркowані. Значні знижки в абонаментах і для П. Т. Студенток і Студентів. На складі пудри і креми. 9—10

— **Овочеві щепи та кущі:** яблуні, груші, сливи, черешні, вишні, бросквині, морелі, виноград, порічки, агрест, малини, здорові гарантовані сорти по дуже низьких цінах зараз замовляйте в найбільшій українській фірмі **А. Терпиляк** — в Залукві п. Галич (p. **Halicz**). На бажання висилаємо цінники й оферти. 1633 3—5

— **Пригадуємо,** що Загальні Збори Товариства „Вакаційних Осель" відбудуться дня 13/III. в пятницю в домівці Марійського Т-ва, вул. Руська 10, партер в год. 17. попол. 1671

— **В Українському Лікарському Товаристві** дня 13. березня ц. р. відбудуться чергові сходини членів в домівці Т-ва, вул. Підвалля 7, в год. 7-мій вечором. Д-р І. Філяс виголосить реферат: „Кооператива здоровля". 1673

— **Реколекції** для ремісничої молоді розпічнуться в день 16. ц. м. в год. 7. вечір. у церкві св. Успения й триватимуть до 22. ц.м. В суботу відбудеться сповідь, а св. Причастя в неділю. Українські товариства й майстри повинні подбати, щоб наша молодь змогла якслід використати той важний час.

— **Міністер освіти у Львові.** У другому дні свого побуту у Львові міністер освіти проф. Свєнтославський відвідував дальше шкільні заведення. Звідав академію ветеринарійної медицини, де відбув конференцію з ректором і академічним сенатом. Опісля в супроводі куратора Гадомського прибув до української гімназії при вул. Сапіги, а звідси поїхав до вищої школи заграничної торговлі.

— **Спростування п. К. Грабика.** Д-р Кліявдіюш Грабик присилає нам спростування замітки „Діла" з 7. ц. м., а саме, що „не є правдою, наче би я походив з греко-католицької родини, зате правдою що однаково мій батько Петро, як і мати Стефанія з Твардовських належать і належали до римо-католицького костела".

— **Нові людові доми.** В Синевідську Вижньому біля Сколього повстав комітет, що приступає до будови людового дому, в якому будуть приміщені всі місцеві польські товариства, польська школа і театрально-кінова саля. — В підгаєцькому повіті розпічнеться будова польських людових домів у Михайлівці (несповна 100 латинників), Старому Місті, Бурканові і Казимирівці. Акцією будови людових домів керує „Товаржиство школи людовей", що виявляє в останніх часах оживлену діяльність у цілій Сх. Галичині.

— **80 тисяч літрів молока** споживає Львів в одному дні. Стверджено це на засіданні здоровної комісії м. Львова під проводом віцепрезидента проф. Островського. Ще цікавіше, що тільки 18 проц. цього запотрібування покривають такі молочарські установи, як Маслосоюз, міське апровізаційне заведення та „Малопольскі звйонзек млечарскі", а решту постачають селяни, підміські фільварки і піднаємники. В дискусії висловлено мж. і. побажання, щоб із гігієнічних оглядів одиничне постачання молока сцентралізувати у спеціяльному зливному пункті, який переводив би пастеризацію молока і постачав консументам. Одначе цьому спротивилися інші голоси, побоюючись звишки цін молока і змешення консумції. Учасники оглянули опісля зливню міських апровізаційних заведень, але не дуже захопились нею.

— **Грабіжники перед судом.** В окружному суді у Львові відбулася розправа проти фризієра Моріца Штрікса та Ізака Мольдвера за вуличний грабунок. Штрікс бачив у Касі Ощадности, як Сальоме Мілер вибрала більшу грошеву суму. Він пішов за нею і на вул. Жовківській заступив нагло їй дорогу та штовхнувши її в живіт, видер торбину з грішми. Втікаючи крізь перехідну браму, подав торбину Мольдерові, який теж не задержав добичі при собі, але передав її третьому спільникові. На крик злодіїв придержано, одначе гроші пропали. В торбині находилось 926 зол. і 20 долярів. На судовій розправі обвинувачені не признавалися до вини, викручуючись якимсь алібі. Штрікса засуджено на 7 літ, Мольдера на 4 роки вязниці.

— **Небезпечна контроля.** Львівський окружний суд займається справою Штарка, власника кіна „Сонце" на Богданівці, що не платив до міської каси податку від видовищ ані оплат на фонд праці та Червоний Хрест. В часі розправи показалося, що Штарк поводився з маґістратськими контрольорами дуже радикально. Коли хтось із них появився на кіновій салі задля контролі білетів, Штарк гасив світло і серед пітьми випрошував контрольора енерґійно, послугуючись кулаками. Помагали йому притім жінка та білетер Зайф. Розправу відложено задля покликання нових свідків.

— **Краєва хроніка.** На сіножаті біля Пониковиці пов. Броди знайшли тіло 39-літнього Демка Шелеста, якого хтось застрілив з кріса. — У Самборі скінчив самогубством 24-літний Владислав Петраш з причини нервового розстрою. — Біля Олики пов. Луцьк знайшли на залізничому шляху молоду жінку, якій потяг відтяв голову. Була це Гелена Буржинська, що скінчила самогубством. — В Тернополі застрілилася з револьвера 21-літна служниця Юлія Рокітовська. Залишила лист до матері, яку просить, щоби простила їй самогубство. — В Медиці пов. Перемишль на березі Сяну знайшли викинене рікою тіло дівчини, в якій пізнали 19-літну Ядвиґу Пачковську, що покинувши родинний дім, кинулася в воду.

— **Страйк текстильних робітників** у лодзькому промислі поширився до великих розмірів, обіймаючи майже увесь волокнистий промисл. Стануло всі фабрики числом 722. В самій Лодзі страйкує

90.000 робітників, на терені лодзької округи 35.000, отже разом около 125.000 робітників. Досі не нарушено ніде спокою.

— **Протижидівські заворушення** вибухли у Пшитику, пов. Радом. На передмісті Захента прийшло до бійки між жидами і християнами, при чому вбито по обох сторонах дві особи, а кілька осіб вийшло потурбованих. Поліція привернула порядок. — Великі протижидівські заворушення були в Чернівцях, де один студент жид ударив у лице професора університету, румуна. Обурені студенти румуни побили тяжко цього студента, опісля били жидів по місті.

— **Новий спосіб поборювати вуличних злодіїв**, рішила ввести управа м. Варшави. Є це американська система, що принесла за океаном незлі успіхи. Злодія, придержаного за крадіж на прилюдному місці, поліцист показує прохожим, при чому називає його ім'я і прізвище та карту його каральности. Таким чином публика, бачучи напятнованого злодія, зможе його опісля пізнати і зловити. Цю систему введе поліція вже в найближчому часі.

— **Кожний повинен писати спомини.** Управа міста Лінебурга звернулась до всіх мешканців із закликом, щоби писали свої спомини й складали до міського архіву. Спомини будуть оголошені друком аж за 50 літ, гарантуючи аж до того часу тайну щодо змісту цих документів. За прикладом Лінебурга оголосило подібний заклик кілька інших німецьких міст.

— **Батя закладає фабрику штучного шовку в Чехах.** Довідуємось, що Батя дістав дозвіл Міністерства Промислу і Торговлі в Чехословаччині заложити фабрику штучного шовку під фірмою „Світ С. А." в Батові. Закладовий капітал 1 міл. кч. і фірма буде належати до концерну Батя. Продукція фабрики має покривати виключно запотребування величезних заведень Баті у Злїні, до виробу власних панчіх. Батя наміряє також у найближчій будучині заложити велику хемічну фабрику до виробу спеціяльних хемікалій, потрібних для його концерну.

З театру.

ТЕАТР „ЗАГРАВА": *ГОЛГОТА*", містерія, опрацьована *М. Лужницьким*.

Театр „Заграва", ставлячи в Коломиї післяву містерію „Голгота" в опрацюванні Меріяма Лужницького, щасливо розвязав найбільше пекучу, якщо може і не найважнішу проблему істнування українського театру: як притягнути до нього широку масу глядачів. Чи почування, яке тягне людей на таку виставу, виключно театральне, чи навпаки: тільки релігійне, чи може якось перемішане — не знаємо. Та все-ж, едваючи вогненні язики почувань поодиноких людей в одно святе полумя, сповняє така вистава завдання релігійної містерії.

Релігійна містерія, як особливий рід драматичного твору, має в собі невіддільні від своєї суті корисні та некорисні для автора й актора риси. Нав'язуючи до релігійних почувань, легко вводить вона душу глядача у вібрацію зворушення. Догматично і традиційно тісно визначені межі сюжету обмежують з другого боку значно свободу автора й актора. При пасійній містерії значну трудність творить характер головної особи, що з огляду на свою божу природу находиться понад межами людської гри. Коли, як завважав Метерлінк, „там, де появляється мудрець, кінчається драма", — то тим більше можна це сказати про Богочоловіка.

Святість постаті Христа, підкреслена претарною грою Блавацького, зазначилася в композиції містерії так виразно, що мало залишилось для передачі людського терпіння. Вага траґізму пересунулась радше на постать Юди, яку автор надмірно ускладнив, пояснюючи його зраду і жадобою гроша і бажанням помсти за якісь неясні несповнені надії, і віданням Сатаною нахилом до зла, та ще якимсь внутрішнім переконанням, що зрада Месії чейже не зможе нанести справжньої шкоди. Проте Юда (Рудакевич) зумів зіграти свою ролю так імпозно, що середньовічні глядачі були б певно забули, що це поза та могли були почастувати його неодним прочуханом. Трагедію злі в людині доповняла трагедія малодушности, дуже безпосередньо віддана у сцені відречення Петра — Боровиком.

Режисер В. Блавацький, користаючи із зразків релігійного малярства, та подбавши за гарні костюми, старався як мога дбайливо та по мистецьки передати збірні сцени. Що світляним ефектам недоставало іноколи відтінка неземськости, легко пояснити собі провінціяльним уладженням сцени. Декорації Боровика гарні, може тільки деінде зелень дерев, як на гарячу країну, надто соковита.

О. Кульчицький.

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": „ДАВИД КОПЕРФІЛЬД".

Архитвір Дікенса, що є частиною його автобіографією, перебробив на фільмовий сценарій великий англійський письменник Хю Волпол, скоротивши повість головно в тих місцях, які показують англійську школу Дікенсової доби в чорному світлі. І так повість ця така велика, що не можна би її вмістити в розміри нормального кінового сеансу. Фільма відтворена з великою пошаною для тексту, не нарушуючи його нівчому, при співучасти першорядних артистів. Епоха Дікенса передана з подрібною дбайливістю в одягах і манерах; навіть старий Льондон із дерев'яними домами та диліжансами оживає так, як його описав великий письменник. Сцени — короткі, неперетягнені, щоб не томили і залишають глядачев; повне враження кожної картини. Той, хто не читав повісти Дікенса, може на підставі фільми дуже добре зрозуміти, в чому її сила. Дитячі роки Коперфільда можуть витиснути сльозу в неодному глядачеві, прегарні типи так і живуть перед очима. Малого Коперфільда грає Фреді Бартольомью, відомий нам уже як синок „Анни Кареніни"; не маємо ні на хвилину враження, що це артист так природно поводиться, плаче, попадає в розпуку та захоплюється. Дві молоді жіночі ролі поділені між Мейдж Іванс і Марґариту О' Салівен. Бачимо теж відомих старших акторів Ляйонеля Берімора і Люса Стона. Всі типи цікаві, виразисті, деякі незрівняні. Фільма залишає велике естетичне враження.

Дивогляди.

1936 ЦЕ 44 ДО КВАДРАТУ.

Директор Фізикального Інституту в Пенсильвальському Університеті О. П. Ле Ґаллі придумав для математиків на цей рік альгебраїчну ломиголовку. Цифра 1936 це цифра 44 піднесена до квадрату. Від часу християнської ери було всього таких 44 роки, яких цифра давала піднесеною до квадрату іншою цифрою. Останніх пять дат, що відповідають квадратам цифр 43, 42, 41, 40 і 39 це роки 1849, 1764, 1681, 1600 і 1521. Найближчим роком, з якого буде можна витягнути квадратовий корінь буде рік 2025 (45 піднесене до квадрату). Роки, які відповідатимуть квадратам від цифри 46 до 50 будуть такі: 2116, 2209, 2304, 2401 і 2500. Хто студіює історію та астрономію може на підставі ріжних минулих подій або ходу звізд занятись ворожбою, під яким знаком промине 1936 р.

СВІТ В ОЧАХ СЛІПОЇ, ЩО ПРОЗРІЛА.

25-літня англійка Магда Брюер була сліпа від уродження. Цими днями зробили їй у Льондоні операцію очей і вона прозріла. Коли глянула на світ, сказала, що уявляла собі людей гарнішими, більшими, чистішими. Тільки цвіти зробили на неї таке сильне враження, що заплакала з радости. Так само була захоплена екзотичними барвистими птахами, які побачила в Зоольогічнім Саді. Льви видались їй меншими, як бачила їх у своїй уяві на підставі описів: найкращими вважає вона — носорогів, бо так повинні би виглядати справжні звірі. З кіна вийшла розчарована, бо на екрані все тільки сіре, безбарвне, а на вулиці повно кольорів.

Спорт.

КОМУНІКАТ СУБРЕФЕРАТУ СПОРТОВИХ ГОР ЛЬВІВСЬКОЇ ОКРУГИ.

Повідомляємо, що в суботу і в неділю 14.—15. і 21.—22. березня ц. р. відбудуться відбиванкові змагання А класи мужчин і жінок за мистецтво Львівської Округи. Змагання відбудуться в салі Сокола-Батька (Руська ч. 20) у пополудневих годинах.

5 МІЛЬЙОНІВ ЛЕЩЕТАРІВ В ЯПОНІЇ.

Лещетарський спорт в Японії робить великі поступи. Японський лещетарський союз оголосив офіційно що цей спорт управляє 5 мільйонів осіб. Головним лещетарським тереном Японії є північна частина острова Гоккайдо, де вибудували тепер коло 30 скочень. Лещетарський спорт є обовязковим предметом у народних школах. Під натиском урядових кол лещетарське приладдя дуже подешевіло, що й причинилося до розвитку лещетарства. І так лещети для дітей коштують в Японії усього 3 і пів зол. Лещетарський сезон в Японії тягнеться від половини листопада до половини червня. В сезоні організують систематично спеціяльні дешеві поїзди на лещетарські терени.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

SLOVANSKY PREHLED. Praha, unor 1936. R. XXVIII. č. 2.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ gminy król. stoł. miasta Lwowa. Lwów, 1. marca 1936. R. V. № 5.

Листування Редакції.

Вп. Дописувачеві з Турки: На обіцяні кореспонденції чекаємо!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

Добромиль:

12. III. Лев з Абісинії.
13. III. Німа теща.
14. III. Отаман Пісня.
15. III. Гори говорять.

Театр вивчає уривок з життя УГА „Інваліди". — Від 16. III. гратиме театр у Перемишлі.

Великий Міський Театр.

Четвер, год. 8. веч. Аб. 12. „Баль у Савою" виступ І. Кульчицької та Каз. Дембовського.

Пятниця, 13. III. год. 8. веч. Аб. 11. „Трафіка пані генералової".

Субота, 14. III. год. 8. веч. Аб. 12. „Баль у Савою" виступ І. Кульчицької та Каз. Дембовського.

Неділя, 15. III. год. 3.30 попол. Аб. 8. Ціни найнижчі. Виступ І. Сольської „Віяльце леді Віндермір"; год. 8. веч. „Баль у Савою" виступ І. Кульчицької та Каз. Дембовського.

Понеділок, 16. III. год. 8. веч. Аб. 12. „Баль у Савою" виступ І. Кульчицької та Каз. Дембовського.

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 12. III. год. 8. веч. „Трафіка пані генералової".

Субота, 14. III. год. 8. веч. Аб. 11. „Трафіка пані генералової".

Неділя, 15. III. год. 8. веч. Аб. 11. „Трафіка пані генералової".

Кіна.

АПОЛЬО: „Циганський барон" (на основі оперетки Ів. Штравса).
АТЛЯНТИК: „Капітан Блад" (Олівія Гевіленд і Ерол Флин).
ВАНДА: „Петрусь", „Імітація життя".
ҐРАЖИНА: „Дівча з Будапешту" з Мартою Еґерт.
КАСИНО: „Бурлак над Волгою".
КОЛИСЕЙ: „Тайна Перáку", ревія: „Все на масці".
КОПЕРНИК: „Пепі", гротеска „Водні збиточники".
МАРУСЕНЬКА: „Шір-Гашірім" і додаток „Співаймо всі разом".
МІРАЖ: „Пошлюбна ніч" з Анною Стен.
МУЗА: „Його Ексцеленція шофер".
ПАН: „Анна Кареніна" з Ґретою Ґарбо.
ПАКС: „Секвоя" та кольоровий муз. додаток.
ПАЛЯС: „Давид Коперфільд" на осн. Чарлза Дікенса.
РАЙ: „Недокінчена симфонія" з Мартою Еґерт.
СОНЕ: „Недокінчена симфонія" з Мартою Еґерт.
СТИЛЕВЕ: „Метрополітен" і ревія.
ТОН: „Бенґалі".
УЦІХА: „Під гарячим небом Арґентини" та ревія.
ХИМЕРА: „Той, що розбив банк у Монте Карльо".

Фотоплястікон.

(пл. Марійська 5.)

Італія.

Закордонне радіо.

Четвер, 12. березня 1936.

Відень (506,8) 19.25 Пісні й арії відсп. Берлінг (тенор), 20.05 Концерт хору, 22.10 Форт. ресітал, **Братислава** (298,8) 17.55 Мадярські нар. пісні, **Мор. Острава** (269,5) 11.05 Легка музика, 17.30 Шведські пісні, **Прага** (470,2) 17.15 Фортепіян, 20.05 Концерт орх., форт., **Париж** (1648) 12.05 Легка музика, 16.00 Беседа авд. для дітей, 21.00 Спів, 21.45 Концерт орх., сольо й хор, **Білгород** (437,3) 15.15 Пісні й пісоньки, 20.00 Симф. концерт, **Берлін** (356,7) 11.30 Концерт, 17.00 Соната Г-дур Бетовена на скр. і форт., **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00 Музика, 16.05 Віртуозна скр. музика, 20.10 „Фіґарове весілля" ком. опера Моцарта. **Мінхен** (405,4) 17.00 Солісти, 21.30 Форт. ресітал, **Будапешт** (549,5) 12.05 Концерт сальон. орх., 15.40 Віольончеля, 17.30 Спів, 18.45 Циг. музика, **Мілано** (368,6) 11.30, 19.00 Легка музика, 17.15 Вок. концерт, 22.00 Сольо на арфі, **Рим** (420,8) 13.10 Легка музика, 17.15 інстр.-вок. концерт, 20.35 Опера.

Пятниця, 13. березня 1936.

Відень (506,8) 15.20 Шубертові пісні для молоді, 16.05 Легка музика, 16.35 Форт. ресітал, 17.30 Солісти — форт., скрипка, віольончеля, 19.30 Хор „В нервенґеркваґен", 20.05 Симф. концерт, 21.40 Два фортепіяни, **Братислава** (298,8) 19.10 Словацькі нар. пісні 21.05 Фр. пісні **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття, у муз. частині сп. ресітал Л. Поповича, **Прага** (470,2) 12.35 Сальон. квартет, 17.20 Квартет а-дур Гайдна, 19.20 Скрипка, **Париж** (1648) 9.15 Легка музика, 17.00 Камер. музика, 18.30 Симф. концерт, 21.45 „Мадмоазель Прудом" муз. драма Кешлін-Бардова, **Білгород** (437,3) 16.10, 20.40 Пісні й мельодії, 19.50 Сп. ресітал, **Берлін** (356,7) 14.15 Розр. концерт. 16.30 Муз. мініятури, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00 Музика, 20.15 Турнір танк. орхестр, **Ляйпціґ** (382,2) 12.00, 18.00 Розр. концерт, 16.30 Передкласична скр. соната, **Мінхен** (405,4) 17. Французькі композитори, **Ленінград** (1224) 7.30 нар. пісні, 13.30 „Князь Ігор", оп. Бородіна, 14.15 Твори Прокофієва. **Будапешт** (549,1) 12.05, 22.35 Циг. музика, 17.20 Форт. ресітал, 19.30 Опера, **Мілано** (368,6) 11.30, 13.10 Легка музика, 21.00 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 17.00 Транси. з Акад. св. Цецилії, 22.15 Танк. музика.

Львівське радіо.

Четвер, 12. березня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 6.50, 7.30 Музика з гр. пл., 7.20 Ранішній денник, 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Поранок для шк. молоді (музика, хор, сольо), 13.00 Шуман із гр. пл., 15.15 Експорт, 15.20 Біржа, 15.30 Концерт мандоліністів, 16.00 „Григоріянки" оповідання для ст. дітей, 16.15 Пробоєвики з гр. пл., 16.45 Концерт муж. хору, 17.00 Великі й малі винаходи: Форнір і дикта, 17.15 Найгарніші сонати Моцарта, 17.55 Актуальна господарська гутірка, 18.05 Пісоньки в супр. форт., 18.30 Моди, 18.45 Пісоньки з гр. пл., 19.00 Небезпека графіки, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Актуальна гутірка, 20.00 Елеґійна муз., орх., 20.30 Вийми з книжки Ваца. Ліпінського „Вел. маршал", 20.40 Веч. денник, 20.55 Протилетунсько-газова оборона, 21.00 Театр Уяви: „Нікотина" авд. Ганса Киана, 21.40 Пісні в супр. форт., 22.00 Симф. концерт, 23.05 Танкова музика з гр. пл.

Пятниця, 13. березня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 6.50, 7.30 Музика з гр. пл., 7.20 Ранішній денник, 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Для ст. дітей: Пригоди сніжної зірки, 12.40 Бізетова хвилина з гр. пл., 13.25 Домашнє господарство, 13.30 З ринку праці, 13.55 При чорній каві, гр. пл., 15.15 Експорт, 15.20 Біржа, 15.30 Форт. ресітал, 16.00 Гутірка для хорих, 15.15 Концерт орхестри, 16.25 Дума, приятель людей, 17.00 Мінеральні джерела та живиці в Польщі, 17.15 Хвилина поезії, 17.20 Пісні (Лучинський тенор) у супр. форт., 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Камер. концерт, 18.30 Шоґрамова скрипка, 18.40 Суспільна хвилина, 18.45 Спів із гр. пл., 19.00 „Перепрошую вас, пане" веселий фейлетон, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.45 Бюро студій розмовляє зі слухачами, 19.55 Як повстав і обійшов" свєч І. Ільфа та Е. Петрова, 20.10 „Кармен" оп. Бізета: з перервах: Вечірній денник, Із сучасної Польщі, Технічна скринька.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.25—5.28.

Нім. марка 1·45—1·48, фр. франки 34.90 35·10, шв. франки 172.50—173·25, фунти стерлінги 26·15—26·25, австр. шілінґи 98.00—100.00, чеські кор. 19.00—19.50, рум. леї 27.00—30.00, італ. ліри 32.00—35.00.

Золото: долари 9.03—9.07, Рублі 47.50—48.50, Фр. франки 34.50—35.00, Корони 36·40—37·00, Дукати 83.00—83.50; 1 грам золота 5.93.

Срібло: Корони 0.25, Рублі 1.30, Фльорени 0.70; 1 гр. срібла 7—8 сот.

Заставні листи: $4^1/_2$% дол. Т. К. З 38—40, 5% дол. Б. Г. 49—51, 4% Зд. Б. і 41—43, $4^1/_2$% Зд. Б. Г. 44—46, $4^1/_2$% Ком. 48—50, 4% Ком. 44—46, 4% Б. Г. н. 61—63, $4^1/_2$% Б. І. К. 61—63.

Доларівка 53.00—54.00.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 11-го березня ц. р. кооперативам платить за:
франко Львів.

1 кг. масла десерового бльокового без опакування . .	2·70 зол.
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.74·50 „
1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . . .	2·75 „
1 л. молока від 11. І. 1936	0·15 „
1 к. яєць	3.00—3.20 „

Тенденція на масло слаба, на молоко вдержана, на яйця знижкова.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 11. III. ц. р. платить своїм достачцям за 1 кг. живої ваги птиці франко подвір'я птахокасарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Кури мол. товсті без остріг І. кл.	1.00 зол.
Кури товсті з остругами І. кл.	0.90 „
Індики товсті І. кл.	1.10 „
Індички товсті І. кл.	1.20 „
Пантарки товсті І. кл.	1.25 „
Качки тонцеві І. кл.	1.15 „

Приймає кури, качки, індики й пантарки в необмеженій кількости.

Птицю неґодовану приймає по дешевшій ціні.

Приймає нових достачів.

Дешеві білі дні

З 40% ЗНИЖКОЮ ЦІН УЛАШТОВУЄ

ГАЛИЦЬКИЙ МАҐАЗИН НОВИН

ЛЬВІВ, ГАЛИЦЬКА 15

Для прикладу кілька цін:

Полотно 70 шир.	0.53	Атлас постел. 90 шир.	1.3[illegible]
Полотно 80 шир.	0.60	Атлас постел. 150 шир.	2.3[illegible]
Мадаполям 80 шир.	0.80	Мережані пошевки	1.8[illegible]
Мадаполям 90 шир.	0.95	Простирала ковдр. мереж.	4.5[illegible]
Шифон 80 шир.	0.80	Простирала ковдрові корон	5.2[illegible]
Шифон 90 шир.	0.90	Обрусове біле	1.3[illegible]
Зефір сирий	0.55	Обрусове колір.	2.1[illegible]
Зефір на сорочки	0.75	Обруси з френдзл.	2.5[illegible]
Попеліна на сорочки	1.20	Столовий гарнітур 6 осіб	6.—
Попеліна шовкова	1.60	Серветки	0.2[illegible]
Перкаліна кольорова	0.65	Вафлеві ручники	0.2[illegible]
Димка на підштанці	0.65	Кухонні ручники	0.5[illegible]
Полотно на простирала	1.25	Стирки корчинські	0.4[illegible]
Простирала відпас.	1.90	Хустинки до носа	0.1[illegible]
Всип рожевий 90 шир.	1.05	Мужеські хустинки	0.3[illegible]
Всип рожевий 150 шир.	2.20	Капи пікові	2.5[illegible]
Веба червона 90 шир.	2.—	Сінники	3.—
Шифон на постіль 90 шир.	0.95	Ковдри сатинові	9.—
Шифон постелев. 150 шир.	1.70		

УВАГА: Вже дістали ми величезний вибір найновіших весняних і літніх матеріялів і продаємо їх по найнижчих цінах. При закупні товару від 5 зол. — задурм білети до першорядних кін.

Замовлення з провінції полагоджуємо за почтовою післяплатою.

ОПОВІСТКИ.

Деканат Теольоґічного Виділу Гр. кат. Богословської Академії у Львові подає до відома заінтересованих, що передординаційні й передконкурсові іспити в місяці квітні відбудуться дня 1. IV. (а не дня 8. IV. бо це вже страстний тиждень). — Подання вносити до дня 29. ц. м. на адресу Деканату. 1672

Заходом Марійського Товариства Пань відбудуться **Реколекції для пань** в семинарицькій церкві у Львові, ул. Коперника ч. 36 в днях 16. (понеділок), до 22. березня ц. р. Кожного дня в год. 5-ій пополудні наука, по науці суплікація. 21. (субота) в годині 3-ій Сповідь. 22. (неділя) в годині 8-ій Торжественна Служба Божа. 1671

НАУКА

ДИПЛЬОМОВАНА вчителька музики дає лекції фортепіяну, Бляхарська 1, м. 10. 1598 5—5

КУРСИ КРОЮ МОДЕЛЮВАННЯ, ранні і пополудневі починаю **М. КОЗЛОВСЬКА**, Львів, Академічна 22, І. п. 41/42 3—5

КУПНО-ПРОДАЖА

ФОРТЕПІЯН короткий, крижовий „Верта" оказійно дешево на продаж, Пекарська 15, І. п. Бартошевський. 1656 3—5

МАШИНИ до шиття нові системи Зінґера 170 золотих продає Патицький, Львів, Чарнецького 10. 1617а 9-10

КУПЛЮ кілька морґів доброго поля у здоровій околиці під Львовом або в сумежних повітах. Корисну інформацію нагороджу. **Sudomir w Porębach Kup. Kolbuszowa.** 1674

РІЖНІ

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА**, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 1611 4—60

ВИРІБНЯ дитячих візків, заміна і направа. Найнижчі ціни. Ляндес, Ринок 29. 1657 2—5

РЕКЛЯМОВУ КОЛЕКЦІЮ 14 ріжних коробок найлюбших рибних консерв з отвирачем коробок зол. 9.30 висилає **„Angloscott", Gdynia. Port Rybacki.** 1652 1-2

ФОРТЕПІЯНИ, німецькі вживані на роки ціни дешево продає, міняє, Ганяк, Пілсудського 21, перший поверх. 1675 1-11

ЛЯМПИ електричні і бронзівничі вироби поручає вирібня **„ЕЛЕКТРОМЕТАЛЬ"**, Львів, Вірменська 16. 1640 3—5

ОГОЛОШЕННЯ.

С. КРЕБС

упов. дентист

ЛЬВІВ, УЛ. КРАКІВСЬКА 20, II.

Роботи для пацієнтів з провінції полагоджуємо в найкоротшому часі, для урядників і питомців догідні сплати. 1628 1-5

Чахотка легенів

є невблаганна і щороку, без ріжниці полу, віку й стану забирає дуже багато жертв. При поборюванні недуг: бронхіту, грипи, дошкульного кашлю що перетомлює і т. ін. вживають лікарі

„БАЛЬСАМ ТРІКОЛЯН АҐЕ",

який улекшує виділювання плювотини 13/III та усуває кашель. 27—14

Порошки на
БІЛЬ ГОЛОВИ
для дорослих з фабр. маркою
KOWALSKINA
ХЕМ. ФАРМ. ФАБР. АП. „КОВАЛЬСКІ" ВАРШАВА

Роман Ґорґолевський

давніше фірма АНТІН ГАЛЬСЬКИЙ

відчиняє з днем 14-го березня ц. р.

ТОРГОВЛЮ ЗАЛІЗНИХ ТОВАРІВ

і поручає в найбільшім виборі по найнижчих цінах всілякі артикули з цієї ґалузі. 1670 1-2

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВНА

ДРУКАРНЯ „ДІЛО"

ЛЬВІВ, РИНОК 10.

ВИКОНУЄ В НАЙКОРОТШОМУ ЧАСІ І НАЙДЕШЕВШЕ ТВОРИ, БРОШУРИ, АФІШІ, ЧАСОПИСИ ТА ВСІЛЯКІ ІНШІ ДРУКИ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.